

“Beste medemens,

Ik moet reageren. Dat ben ik aan mezelf verplicht, als wetenschapper. Ik begrijp dat veel mensen verward zijn door de coronacrisis. Toegegeven, het is niet makkelijk te begrijpen: een onzichtbaar virus dat enkel bestreden kan worden op het moment dat het nog niet echt is toegeslagen. Laat me die verwarring wegnemen: er komt een drama op ons af. Indien we de huidige maatregelen strikt opvolgen, zal het hells zijn, maar misschien nog niet catastrofaal. Maar het ging al mis vrijdagavond, dus het zal wel catastrofaal worden. We lopen met open ogen in de afgrond, uit eigenbelang.

Er is geen tijd meer om nog veel tegendraads te doen, om de adviezen wat lacherig op te nemen, om stoere praat te verkopen en je beklag te doen over de maatregelen en daarom het er nog eens goed van te pakken en een lockdown-party te organiseren. De maatregelen die donderdag aangekondigd waren, moesten eigenlijk woensdag al ingegaan zijn. De regering koos ervoor om ze in de nacht van vrijdag op zaterdag te laten ingaan. Niet om mensen nog één avond te kunnen laten genieten van gezelligheid met vrienden op café of restaurant, wel om het organisatorisch haalbaar te houden.

We zijn een eigenwijs en tegendraads volk. *Je m'en fous* (het kan me niet schelen, red.), zeggen we. Veel te veel gesteld op onze individuele verlangens om deze epidemie de baas te kunnen. Ons individualisme gaat ons de das omdoen.

De enige landen die er tot nu toe in geslaagd zijn om de epidemie in bedwang te houden, zijn landen die:

1. getraind zijn in epidemieën, zoals SARS en vogelgriep
2. een overheid hebben die snel reageerde en drastisch durfde ingrijpen
3. een bevolking hebben met veel burgerzin en discipline en die dus het collectieve boven het individuele plaatsen

Het gaat dan om landen zoals Japan, Hongkong en Singapore. Wij in België hebben geen van die drie. Aan de eerste twee kunnen we zelf weinig doen, maar dat derde hebben we aan onszelf te danken.

Het is een historische kans. We kunnen nu echt iets betekenen voor elkaar en voor het land. Het is alsof ieder van ons een heldendaad kan stellen door het leven van een medemens te redden. Je dacht dat je die situatie nooit zou tegenkomen? Welnee, die is er vandaag en deze week, door het collectieve boven het individuele te plaatsen.

Onze taak is duidelijk. De besmettingsgraad voor dit fel onderschatte virus is 2 à 3. Dat betekent dat elke besmette persoon gemiddeld 2 à 3 andere mensen besmet. Dat lijkt mee te vallen, denk je, maar dat is niet zo. Want als je twee andere mensen besmet, dan besmetten zij elk ook twee andere mensen (dus 4 in totaal), en zij op hun beurt (8) en hun beurt (16), en als je dat 10 keer herhaalt, heb je meer dan 16.000 mensen besmet... op je eentje (ook al dacht je dat het er maar 2 waren). Dat was het optimistische scenario. Als je elk 3 mensen besmet (en zij doen dat op hun beurt ook), dan heb je na even veel dagen 1,5 miljoen mensen besmet. Aangezien je niet de enige bent die besmettingen doorgeeft, zitten we binnen enkele weken in een situatie waar alle haarden met elkaar versmolten zijn en dat 60 tot 70 procent van alle mensen in Europa besmet is.

Dus wij moeten de besmettingsgraad naar beneden brengen. Die moet onder de 1. Je moet met zo weinig mogelijk mensen in contact komen, zodat je (1) zelf niet besmet geraakt of (2) maximum 1 andere mens besmet (maar liefst geen enkele). Aangezien de meeste mensen niet alleen wonen, en aangezien het bijna onmogelijk is om je huisgenoten (partner, kinderen) niet te besmetten als je zelf

besmet bent, is dat tweede in de praktijk bijna onmogelijk. Dus enkel het eerste is haalbaar: zorgen dat je niet besmet geraakt.

Aangezien we niet weten wie er besmet is en wie niet - de labo's kunnen zoveel analyses niet aan -, moet je ervan uitgaan dat iedereen potentieel besmet is. Dat is het venijnige aan dit beestje: je weet pas een week later dat je al een week eerder besmet was. Het staat bij niemand op het voorhoofd af te lezen. Binnen enkele weken wordt de kans trouwens vrij groot dat de mensen voor en achter je in de rij bij de bakker besmet zijn. Momenteel zijn er zogezegd maar ruim 500 mensen besmet in België, maar dat aantal ligt in realiteit 10 tot 15 maal hoger (wetenschappers zijn het eens over die aantallen), dus 5.000 à 10.000 vandaag in België, maar dat is over een paar dagen een veelvoud hiervan.

De opdracht is duidelijk: isoleer jezelf met je huispartners. Beperk contact met anderen tot het strikt noodzakelijke - denk aan voeding inkopen - en hou in dat geval afstand van elkaar en volg de regels van handhygiëne. Vrienden bezoeken behoort niet tot de opties. Het leed van de genomen maatregelen is zeer groot - de financiële verliezen in de horeca, de reissector, de culturele sector etc -, maar het wordt nog veel zuurder voor iedereen als die maatregelen zinloos worden gemaakt, door toch nog af te spreken met vrienden en de feestjes voortaan thuis te organiseren in plaats van op café of restaurant.

Veel mensen ergeren zich aan andere mensen die hamsteren. Ik begrijp die ergernis, maar ik begrijp ook de hamsteraars. Eigenlijk doen hamsteraars weinig fout. Het is een natuurlijke reactie, het is ook des mensen. Het is niet zo gek om te denken dat er een probleem kan komen als de drie bakkers in je buurt alle drie tegelijk ziek in bed liggen met Covid-19 binnen enkele weken. Hamstergedrag raad ik af, want het is vervelend, maar het is niet gevaarlijk. Lockdown-feestjes en feestjes thuis zijn wel extreem gevaarlijk. Dat is het echte egoïsme (of onwetendheid).

De oorlog van de komende weken en maanden zal gestreden worden in de ziekenhuizen. Dat wordt het slagveld, en het zal niet mooi zijn. De frontsoldaten zijn de verplegers en verpleegsters, dokters en alle helden in de zorg. De meeste andere mensen zullen wel merken dat het oorlog is, maar zullen de vijand niet recht in de ogen kijken. Ze zullen de maatregelen wel voelen, maar de eigenlijke gevechten enkel op tv zien. Tenzij je zelf een zieke (groot)vader of (groot)moeder naar het ziekenhuis moet brengen en daar te horen krijgt dat hij/zij te oud is om nog verzorgd te worden en je best terug naar huis keert om hem/haar daar te laten sterven. Dat is pure horror, en ik hoop dat je daarvan gespaard blijft.

Maar de frontsoldaten zullen daar niet van gespaard blijven. Ze zullen een quasi hopeloze strijd voeren en hartverscheurende keuzes moeten maken, omdat ze niet iedereen kunnen helpen die hulp nodig heeft. In Italië sterven momenteel veel meer mensen dan eigenlijk zou moeten voor het virus. Voor elke 4 coronasterfgevallen hadden er 3 vermeden kunnen worden als er genoeg bedden, verzorgers en vooral beademingstoestellen waren geweest.

In Italië sterven momenteel veel meer mensen dan eigenlijk zou moeten voor het virus.

De frontsoldaten riskeren hun leven, want de beschermende kledij en maskers gaan ooit op zijn en onvoldoende aangevuld kunnen worden. Binnen enkele weken is de epidemie overal tegelijk ontploft en is er een wereldwijde schaarste op beschermende kledij en mondmaskers.

Volgens de berekeningen van de experts gaan onze eigen klinieken ruim onvoldoende capaciteit hebben om deze epidemie te doorstaan. Zelfs in een optimistisch scenario, waarbij slechts 30 procent in plaats van 60 procent van de Belgische bevolking geïnfecteerd zal geraken (op voorwaarde

dus dat niemand nog thuis feestjes houdt en vrienden bezoekt vanaf nu), zullen 150.000 Belgen gehospitaliseerd moeten worden, onder wie 30.000 in de intensieve zorg en aan de beademing. We hebben niet eens een fractie van die capaciteit ter beschikking. Een deel van die 30.000 zullen we kunnen redden, de rest zal dus sterven.

Het voelt vreemd om deze zinnen op te schrijven. Het lijkt alsof wij dit niet kunnen meemaken, dat het niet past in ons wereldbeeld, dat zachter is en minder rauw. Maar naar alle waarschijnlijkheid zal het toch gebeuren. Ik vind allerm minst genoeg in het bang maken van mensen, maar zo lang veel mensen de ernst nog steeds niet vatten, moeten we expliciet zijn.

We kunnen twee dingen doen. Het eerste is capaciteit bijcreëren. Dat is wat de ziekenhuizen nu doen (vandaar dat je nu bij alle ziekenhuizen hoort dat gewone consultaties geannuleerd worden en niet-dringende ingrepen uitgesteld worden). Maar dat blijft volstrekt onvoldoende. Dus hangen we af van de tweede strategie, de discipline van de bevolking om de epidemie minder snel te laten stijgen. We slagen hier op dit moment niet in.

Wie de komende weken de pech heeft om ernstig ziek te worden, zal afhankelijk zijn van de moed, zelfopoffering en onbaatzuchtigheid van de helden van de zorg. Zij gaan pauzes overslaan, dubbele shiften draaien, oververmoeid verderwerken, vele weken, zelfs maanden aan een stuk. En wij betalen ze potverdorie peanuts. Als je nog een goeie daad wil doen, sta een deel van je loon af aan een verpleegster (als je geen geld wil geven, help ze dan anders, maar snauw ze in geen geval af). Mijn schoonzus, Gaella Labarque, zal als verpleegster werken op een corona-afdeling. Ik krijg tranen in mijn ogen bij de gedachte.

In een normale oorlog hangt de ernst van het gevecht niet af van de discipline van je eigen achterhoede. Nu wel. Hoe meer wij ons nu gedragen, hoe minder de kans dat onze frontsoldaten binnen enkele weken door de knieën gaan.

Doe het voor Gaella, en voor alle frontsoldaten.”

Professor Wim Derave, professor inspanningsfysiologie aan de UGent

Bron: <https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2020/03/15/opinie-corona-wim-derave/>